

Jőjjetek

1961. január-február.
14. évfolyam, 1. szám.

Egy Könyv Olvasása Közben

(Bibó István: A Harmadik Út)

y kép, egy kiáltvány, egy idézet.

16. november 4-e, reggel. A parlament egyetlen ember ül. Gépel. Közben az ötlet megszállják az orosz csapatok. Ott, eszázalok közepette, az orruk előtt, róluk t sem véve írja ez a magányos ember, a ányos magyar kormány utolsó nyilatkozása szavak ércnél maradandóbb anyagába én a pusztá tényeket, melyhez semmit átenni s melyből semmit elvenni nem t. Itt is közöljük ezt a szó szoros értelmében énelmi dokumentumot, — egyben egy egységében monumentális document hu-t —, hogy azt soha el ne feledjük s ik tovább az utánunk jövőknek. Ez a atkozat odatarozik az Illyés-vers mellé, a magyar forradalomra emlékeztünk.

Magyarok! Nagy Imre miniszterelnök a ma rali szovjet támadáskor a szovjet követ-e ment tárgyalások folytatása céljából, és an már visszatérni nem tudott. A reggel ehívott minisztertanácsra a parlament letében tartózkodó Tildy Zoltánon kívül t B. Szabó István és Bibó István állam- iszterek tudtak megérkezni. Mikor a par- entet a szovjet csapatok körülfozták, Tildy mminiszter a vérontás elkerülése végett állapodást kötött velük, amely szerint ők szállják az épületet, a benne levő polgári nélyek pedig szabadon távozhatnak. Ő a állapodáshoz tartva magát, eltávozott. Az aggyűlés épületében egyedül alulírott Bibó an államminiszter maradtam, mint az egye- törvényes magyar kormány egyedüli kép- lője. Ebben a helyzetben a következőket latkozom:

Magyarországnak nincs szándékában szov- ilenes politikát folytatni, sőt teljes mér- ben bennne akar élni a kelet-európai szabad ek ama közösségében, akik életüket a sza- lság, igazságosság és kizsákmányolásmentes adalom jegyében akarják berendezni. A ig színe előtt visszautasítom azt a rágalmat mintha a dicsőséges magyar forradalom iszta vagy antiszemita kilengésű lett volna: harcban osztály és felekezeti különbségek kül résztvett az egész magyar nép. Megrendítő és csodálatos volt a felkelt nép berséges, bölcs és különböztetni kész maga- tása, mellyel csupán a legázó idegen had- eg és a honi hóhérkülönítmények ellen for- t. A néhány napig napirenden volt utcai szágtételeket valamint az ókonzervatív

politikai erőknek minden fegyveres erőszak nélkül való jelentkezését az éppen megalakult kormány rövid úton megszüntethette volna: az az állítás, hogy evégből óriási idegen had- sereget kellett az országba behívni, komoly- talan és cinikus. Éppen ellenkezőleg, a had- sereg jelenléte a nyugtalanság és zavargások legfőbb forrása.

A magyar népet felszólítom, hogy a meg- szálló hadsereget vagy az általa esetleg felál- litott bábkormányt törvényes felsőségnek ne tekintse, s vele szemben a passzív ellenállás összes fegyvereivel éljen. — Kivéve azokat amelyek Budapest közellátását és közműveit érintenék. Fegyveres ellenállásra parancsot adni nincs módomban: egy napja kapcsolód- tam be a kormány munkájába, a katonai helyzetről tájékoztatva nem vagyok, felelőt- lenség volna tehát tőlem a magyar ifjúság vérével rendelkezni. Magyarország népe elég vérrel adózott, hogy megmutassa a világnak a szabadsághoz és az igazsághoz való ragasz- kodását. Most a világ hatalmain a sor, hogy megmutassák az Egyesült Nemzetek alapok- mányába foglalt elvek erejét és a világ szabad- ságszerető népeinek erejét. Kérem a nagy- hatalmak és az Egyesült Nemzetek bölcs és bátor döntését a leigázott nemzetek szabad- sága érdekében.

Megállapítom egyúttal, hogy Magyarország egyetlen törvényes külföldi képviselője és kül- képviseletének törvényes feje: Kéthly Anna államminiszter. Isten óvja Magyarországot!

Bibó István, államminiszter."

S most egy idézet Bibónak 1948-ban „A zsidókérdés Magyarországon” címmel írt tanul- mányából. Az utolsó két mondat.

... Mindazokban az előítéletekben, ingerült- ségekben, fölénytudatban, ridegségben, csele- kedetekben és mulasztásokban, melyekre vonatkozóan kemény szavakat írtam le, semmi sem volt olyan, amit valami módon át nem éltem volna, vagy amelynek felelősségében közvetlenül vagy közvetve részesnek ne tud- nám magamat. Ezért kérem az olvasót is arra, hogy ne álljon meg annál, ami azért tetszik neki, mert a másiknak, s a másíkról szól, hanem inkább annál, ami reá vonatkozik. S szeretném, hogy aki nem tud egy véleményre jutni a szerző tételeivel, fogadja el jószándékát közös kiindulási alapnak."

★

Mindebben előttünk áll Bibó az ember, ahogy őt alaposabban és gazdagabban megis- merhetjük a Magyar Könyves Céh kiadásában megjelent fenti tanulmánygyűjteményből. Egy magányos ember, aki nem kíván tetszelegni senkinek, aki a maga lelkiismeretének paran- csára kíván csak hallgatni, aki ott marad a vártán, mikor már mindenki eltávozott, hogy kimondja azt, amit a lelkiismerete szerint abban a helyzetben ki kellett mondania. Mintha reá írta volna Szabó Lőrinc e sorokat:

Félelmes a fegyverem, emberek,
Magam előtt hordom a szívemet.

Szabó Zoltán azt mondja róla, hogy poli- tikus. Révai András politikai filozófiájáról beszél. Politikus-e Bibó? Nem hinnők. Filo- zófus? Ezt sem igen. Ő az, ami volt: a politika tudományának professzora. Számára minden, amit tesz és ír, egy feladat, feladat az egész nemzet felé. Fel kell keresni azokat a ponto- kat a magunk tudatlatlan nemzeti életében, a magunk nem mindig vagy gyakran nem tuda- tosított nemzeti és közepurópai történetében, ahol utat veszítettünk, s bajt onnét kell kez- deni orvosolni: önmagunkat önmagunk képére formálni.

Igy kap Bibó oeuvre-je egy alapvetően er- kölcsei vonást. Számára a cél mindenben keresz- tül és minden mögött: felnőtt, nemes jellem egy felnőtt nemzetben. Ő az igazság és őszinte- ség bajnoka minden körülmény között. Nem a maga igazságáé, hanem az igazságé, melynek ezer arca van, de amely igazában egy, s amelyet meglát mindenki, aki azt elfogulat- lanul és tisztá szívvel keresi, mégha más és más oldalát is világítja meg. Az igazi jellem — s ez áll népekre is — az igazság feltétlen elismerésében és cselekedeteink arra való beállításában fejlík ki.

Az erkölcsi kifejlődés egyik főeleme ön- magunk hibái megismerése és be-ismerése. Ő először önmagával számol le, a maga világá- val, a hibát először magában keresvén s csak aztán a másokban, s mindezt a tények szava szerint, úgy, ahogy azt ő maga látja.

Bibó nem dekrétál; ő a nézetét fejtí ki, szinte várva az ellenvéleményt. Nem tekinti magát csalhatatlannak, pedig politikával fog- lalkozik Magyarországon. S épp ezen a ponton, ahol a másíknak is igaza lehet éppúgy mint nekem, itt kezdődík az igazi demokrácia.

Közepurópa főproblémája éppen abban van, hogy hiányzik belőle a tények, a szimpla tények elfogadása s az a felnőtt, erkölcsi alkat, mely úrrá lévén az indulatok vak világa felett, e tények útján egymás természetes, spontán közösségébe terelné e népeket, egymást, de mindenekelőtt önmagukat megismervén és elfogadván úgy, amint vannak.

Ezt a magatartást jó megtanulnunk Bibó Istvántól.

IGE

Az Isten országa nem szemmel láthatólag jó el. Sem azt nem mondják: Imé itt, vagy: Imé amott van; mert imé az Isten országa ti bennetek van.

(Lukács evangéliuma, 17. rész; 20—21. vers.)

Sokunk számára és sokszor sehol nem található az Isten. Bölcselők azt a távolságot akarják felmérni, ami közötté és közöttünk van. Theológusok az Ő közelségéről beszélnek, de gyakran vagy arról, hogy Ő közel volt, vagy arról, hogy Ő közel lesz.

Csak Jézus Krisztus maga beszél eléggé érthetően arról, amire nekünk szükségünk van, hogy Benne és Általa az Isten hozzánk közel van! Az Ige helyes értelmezése szerint Jézus Krisztus magára mutat és azt mondja: „Imé, az Isten országa ti közöttetek van”. Mit jelent az Isten közelsége?

Az evangéliumi történetek megdöbbentő és megrázó jeleneteivel találkozunk ott, ahol az Isten Fiában az embert fedezzük fel. A megkísértés történetében (Lukács 4: 1—13.) mintha a magunk életét látnánk, amikor megjelenik Krisztusban az éhes ember, akit kenyérral akarnak törbe csalni vagy akinek gazdagságot és hatalmat ajánlanak fel azért, hogy elvehessék a szabadságát. Meglátjuk Benne az embert, aki sír egy szívéhez nőtt város jövődő pusztulása (Lukács 19: 41.) vagy egy jó barátja sirja felett. (János 11: 35.) Meglátjuk benső, lelki tusáit, gyötrelmeit, veritékét a reá váró ítélet és halál előtti órákban. (Lukács 22: 41—45.) S akkor azt mondjuk, nem igaz az, hogy Ő valahol felülről, beláthatatlan messzeségből akar dirigálni minket, hanem közel férközött az életünkhöz. Ismer minket és megért minket! Tudja, mit jelent az embernek nevetni és sírni, küzdeni, veritékezni, szenvedni és meghalni. Ő maga is ezt tette. Most pedig így megértve jelenti be isteni igényét az életünkre. Nem a távolból, a közelből!

Ő azonban nemcsak úgy áll közel hozzánk, hogy megért minket, hanem úgy is közöttünk van, hogy megérteti magát velünk. Amikor a Bibliát a kezünkbe vesszük és az Ő Kijelentését olvassuk, akkor abban Őt megismerjük és az Ő akaratát. S ez nem közömbös számunkra. Egy neves igehirdető egyszer egy élményéről beszámolván azt írta, hogy kirándulás közben rátaposott egy hangyabolyra. Miután látta, hogy egy taposásra tönkretette sok kis hangya hosszú munkájának eredményét, otthonukat, mindent, amiért dolgoztak, amit építettek, szeretett volna hozzájuk szólni. Szeretett volna néhány percére hangyává változni, hogy számukra érthető módon kifejezze, ő nem akart ártani nekik. Ő csak egy ember, aki félrelépett, de szívesen segít helyrehozni a kárt, mert ő szereti őket. De amikor magára eszmélt és látta tehetetlenségét, hogy szeretetről semmiképpen nem tudja meggyőzni őket, mert nem tudja megértetni velük, amit gondol és érez, akkor döbbent reá arra: ez az, amit Isten megtett az emberrel, amikor Igéjét adta és amikor „az Ige testté lett” a Krisztusban. (János 1: 14.) Azt tette, hogy meg tudja mondani nekünk, az értelmünknek és szívünknek érthető nyelven, hogy Ő szeret! Ő nem elpusztítani, hanem megtartani akar, mert Ő szeret! Amikor meghallottuk és megértettük ezt a szót, akkor megint észrevesszük, hogy közel van hozzánk az Isten.

Ő megért minket és megérteti magát velünk: ez az Ő közelsége!

S. M.

Rozsnyai Dávid imádsága

Rozsnyai Dávid († 1717) Apafi Mihály „török deák”-ja, tolmácsa volt. Az irodalomtörténet mint a *Horologium Turcicum*, egy törökből fordított mesegyűjtemény szerzőjét tartja őt számon. Itt azt a nemrég felfedezett, Balassira és Pázmányra emlékeztető szép imádságát olvashatjuk, melyet törökországi tanulmányútja kezdetén írt. Az imádságot mai helyesírással közöljük (az eredeti szöveg megtalálható az *Irodalomtörténeti Közlemények* múlt évi 4. számában).

„Nemes Erdély Országának Fejedelmétől, az Méltóságos Apafy Mihály Urunktól Ő Nagyságától, Török Deákságnak tanulására Török Országban küldtetett Rosnaj Dávidnak Isténéhez való alázatos méltó Könyörgése.

Izraelnek szentsége, minden könyörületes-ségnek és irgalmasságnak kimeríthetetlen kútfeje, én minden vétkeknek cselekedetivel megferteztetett bűnös, ki minden napjaimban úgy úsztam az bűnnek áriájában, mint az hal az vízben, mert nem maradt az én álnokságim miatt az te szentséges parancsolatidban csak egy cikkely is megszegetlen, nagy alázatosan szívemnek töredelmességével járulok kegyelem nyereséért dicsőséges színed eleiben; — esedez-vén legelsőbbit Felségednek, ne fordítsd el tőlem bűnben borult gyarló bűnöstől kegyelmes szemeidet, hanem szívemnek gyarlóságom szerént való megszagtatását vedyed jó illatú áldozat-
tul, mint az Dávidnak az te szolgádnak bűnein való siránkozását. Továbbá könyörgök felségednek, tekints szerelmes Fiádnak elégséges bűneimért való áldozatára, s sok titkos és nyilván való undok vétkeimnek méltó jutalmat az te igazságodban ne önts az én kebelemben, mert Uram ha én velem örökké perlesz, meg nem állhatván te előtted halállal halok meg: kicsoda emlegeti pedig Uram az te dicsőségedet az halálban. Küld el tehát az te szent Lelkedet én hozzám idegen Országra eladatott Józsefnek kegyelmes Vezérévé, ki foglalja el lelkemet az lelkiekben való buzgolkodásra, szentelje meg

szívemet azoknak megdölgésére, amelek az te dicsőséged forog, világosítsa elmé azoknak megfogására, amelyekben te gyönködöl. Végeztetre könyörgök, tekints mégi igazságnak érdemes áldozatára, s ne tassa el szent színed elől testi szükségeimért esedezésemet is, nyujtsd ki kegyelmes kezdel azok felől való kívánatos válaszomat; c közöl, melyek tenéked dicsőségesek, nekem vességesek, azokat szenteld meg; többi köpedig ez mostan szent nevedben nagy remésséggel felvett hivatalomat, bűneimért te t méltán rámtámasztatott ellenségeimék mére ne szégyenítsd meg, hanem inkább soknak reménysége felett irigyim megcáfoltás szívemnek lelkemnek nagyobb indulatú hozvaló térésére boldogítsad; áldd meg Uram I detit, áldd középit, de mindezek felett szent meg végit, tedd örvendetessé énnekem, de hogy soha az világiakat az mennyieieknél jebb ne becsüljem, hanem követhessem az segítséged által tisztetem szerént való hivata-
ügy, hogy az te dicsőséged mindenkor előt forogjon. Téríts meg Uram rövid időn é elhagyott hazámba, hogy annak az ő békességében szolgálhassak hűségesen. Mely mindeneknek előtte következék szent nek dicsérete, tisztelete, szegény bűnös lelkek jövődöben igazulása, itt ez világon helyeken, de kiváltképen szegény (ostorozdát bűneiert méltán szenvedő) hazám csaknem végső pusztulásra jutott vitézek Anyaszentegyházaidnak vékony állapotom szerént való szíves előmozdítására, felebarát-
nak hasznára, számtalan szegényidnek hűsé sáfárkodására. Hallgass meg az Jézus Christusért alkalmatossá tévén dicsőségédnek i jesztésére, hogy te is ez kicsiny eszközben v nélkül, én is te benned örvendezvén örö élhessenek. Amen.

Mi Atyánk. &
Irtam Nándor Fejérvár
8 Februarii Anno 166:

Taizé

Érdekes megfigyelni, hogy az utóbbi két évtized során a protestantizmus talaján néhány kis kolostori közösség alakult ki. Ennek a — vallásszociológiai szempontból igen jelentős — fejlődésnek egyik legjellegzetesebb példája a Taizé-i ún. „grande communauté”.

Taizé egy kis falu Kelet-Franciaországban. Itt indult meg s máig és itt székel ez a vezetője, Roger Schutz által húsz évvel ezelőtt elindított mozgalom, melynek ma 45 tagja van. A csoport azon emberek gyülekezete, akik Krisztus követését ebben a formában és ezen a módon látják a maguk számára a legjobbnak s a legmegvalósíthatóbbnak. A közösség magátólértehetően a legteljesebb szabadság alapján áll fenn. Három alapvető szabálya 1.) a teljes vagyonszövetség, 2.) a coelibátus (azaz a házasságtól való tartózkodás) és 3.) a vezetőnek való engedelmisség.

Ilyesmiről olvasva az embernek az az első gondolata, hogy ezek az emberek a világból akarnak menekülni a kolostor zárt falai mögé! Úgy tetszik, ez a Taizé-i grande communauté-ra semmiképp nem áll. Kiindulási pontja maga alapvetően aktív, a cselekvésre irányuló: az evangélium hirdetése élettel, tettel. Taizé minden csak nem dogmatikusok vagy dogmatikusan gondolkodó keresztyének közössége, de nem is a világtól cellájuk mélyére menekülő embereké, hanem azoké, akik a maguk munkáját mint Krisztus követői mind jobban és jobban kívánják végezni s magukat arra koncentrálni. A Taizé-i „testvérek” a legkülönbözőbb országokból, egyházakból, foglalkozásokból, társadalmi körülmények közül jönnek. Van köztük többek közt francia, svájci,

dán, holland, református, evangélikus, lelki gyári munkás, orvos, földműves, fejezetemi hallgató nyomdász stb., stb. Végnek tudományos munkát, dolgozni akar gyár-
kan mint munkások s mint földművesek mezei munkában, segédkeznek a gyülekezet életben, éppen a nehéz pontokon, mint Algériában, árvaházat tartanak fenn, konferenciákat rendeznek a legkülönfélébb fa és beállítottaságú emberekkel. Nemrég nagyjelentőségű találkozás zajlott le Taizé protestáns egyházi vezetők és római katolikus püspökök között; ez különösen jellemző e szövetre, mely a keresztyénség egységét a különösképpen elősegíteni. Szakszervezeti vezetők és pedagógusok azonban éppoly könnyen megtalálják az utat a Taizé-i házhoz.

A grande communauté nem akar egy lenni az egyházban; mindenkit, aki hozzá csatlakozik, meghagy a saját egyházában. egyház egysége keresésének területén különösen kihangsúlyozza, hogy a legfontosabb kérdés nem abban van, hogy nagy konferenciák rendezzünk, hanem a személyes emberi találkozásban, és egymás testvéri keresésében, s ebben minden bizonyos teljesen igaz a v ezt mindnyájunknak nagyon jó a szívünk vennünk a magunk konferencia - túltengésben szenvedő világában.

Egy kolostori közösség szokatlan jelenség a protestantizmus életében. Mindenképp ellentétben van azokkal a formákkal, melyben evangéliumi keresztyénség a 16. század óta és fejlődött. Ezért elvetendő-e? Nem hinné Sőt meg vagyunk győződve arról, hogy ily közösségekre szükség lehet, ha e közösségek maguk a maguk szerepét és jelentőségét szükséges józansággal itélik meg.

Herpay Zoltán

atal magyar képzőművészeknek szentelt
zatunkban örömmel közöljük itt Herpay
án három képének másolatát. Herpay a
adalomig Magyarországon élt s azóta
lonban lakik. Többek közt a múlt év nyarán
eiden melletti Kasteel Oud Poelgeest-ben
otta ki néhány festményét, mely nagy
elmet keltett.

alábbiakban közöljük Herpay Zoltán né-
y naplójegyzetét is.

Makkai Adám

Oszi Naphimnusz Krisztushoz

*polsz, rejtesz hó-tüzi égi katlan
űvös-forró napmenedéke, felhő!
Széjjelnyílsz, s a reggeli égen feljő
Krisztus a napban.*

*dvözlégy, ó Fény, te csodás teremtő!
gyformán jókra s gonoszokra tűzöl —
Fényeddel ha árnyakat éjbe-űzöl
S ébred az erdő*

*ind ránk öntöd zúgva teremtő véred;
sz van bár, kik mennyei fényed ittuk
Felhorgad még egyszer a tette izmunk
S megfeszül Érted:*

*őbe vésnők lángod örök szerelmét —
m a várost ősz bitorolja régen,
Fázós gondok ördöge hajt az égen
S ölti ki nyelvét.*

*önyvbe írnök, hittel elébed vágyva —
tesped rajtunk ősz reménytelenség:
Bűnünk súlya mind, ez a gyáva restség
Önmaga mása.*

*trdetnök, hogy jössz, hiszen egyre
várunk —
mégis némul szánkban az Istenvárás:
Őszbefordult, néma a táj és párás
Mint a hálálunk.*

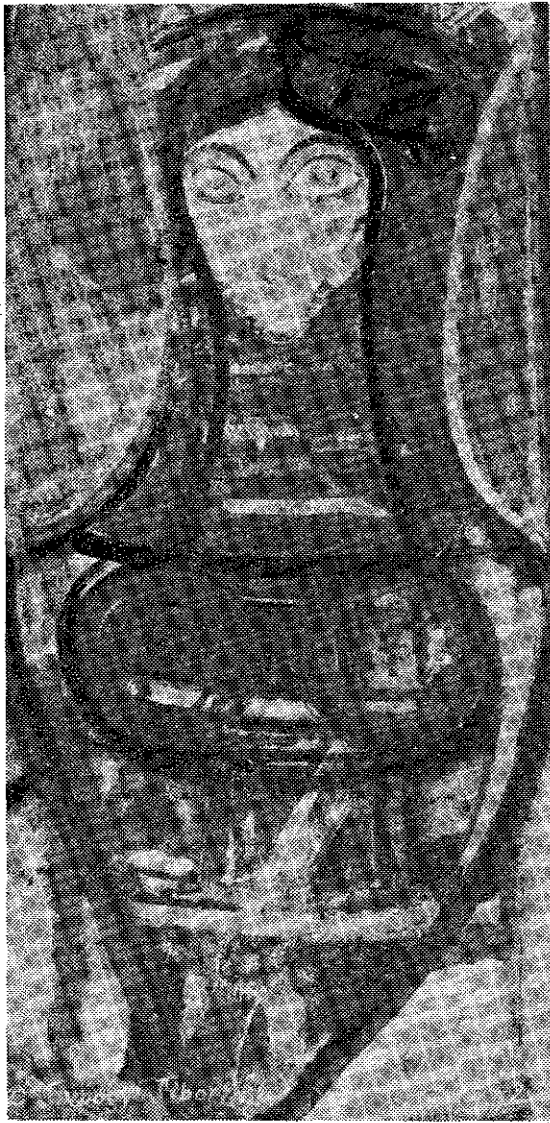
*m vigaszként fölfele törnek egyre
űszke jáid: titkuk a bölcs önérzet:
Végük földde-vonáza erős gyökérszet
Téli melegre,*

*folyton, folyvást zúg sokezeranyi forrás
egymélyekben s emberi indúlatban,
Bölcsességed ránkmosolyog kék paplan:
Törpe vagy, óriás!*

*polj, rejts el, százsínü égi katlan
űvös-forró napmenedéke, felhő!
Ó, nyílj meg; s mi látjuk az égen feljő
Krisztus a Napban.*

*engj hát ének, mondj könyörögve
ÁMENT!
allunk mind bár, tarka levél az ágon,
Bennünk ég majd, lobban az új
karácsony
S gyúl ki az ADVENT,*

*zomjas lelkem vágya ezért csak annyi:
lvasszák meg lángjaid földi testem
S átúszván a hegykoszorúzó esten
Napba zuhanni.*

Rövid sorok a Jöjjeteknek jegyzeteim közül

Láték új eget és új földet.

János Jel. 21. r.

Nincs szebb könyv, mint János Jelenések könyve. Aki figyelmesen átböngészi, megsejtheti, hogy mit értek a szép szó alatt. De gondoljuk még hozzá az egyiptomi gránit istenek szépségét is, meg a görög márványigézeteket, (általában minden meglevő megtestesült ígét, mert a János Jelenései, mint írás, pusztán

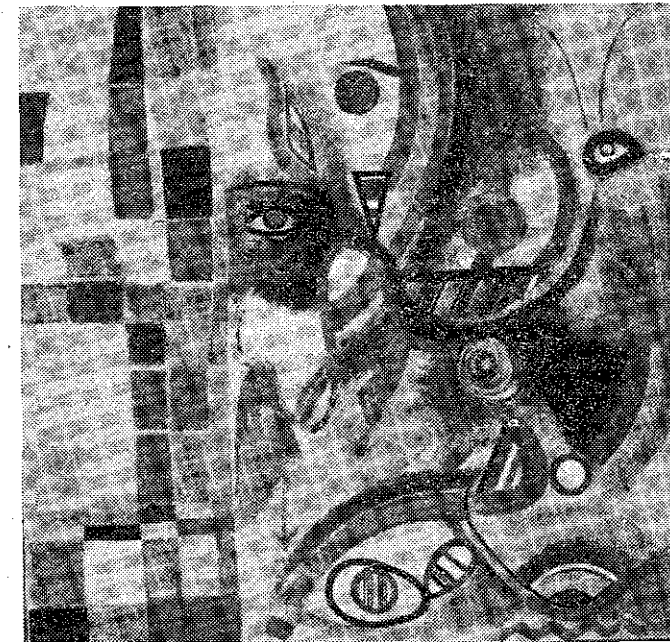

olyan absztrakció, melyet minden ember más-
képpen láthat). Ezzel a világerő sem óhajtom
megmagyarázni a szépséget. Nem vagyok esz-
téta. Sokkal inkább érdekel az a csillagzat,
amelyet száz színes ecsetem sündisznója képez
egy kis fekete köcsögben. Azt szeretném tudni,
meddig él? Azt már tudjuk, hogy minden csil-
lag lehull.

Leonardo így magyarázta a formát: „A leve-
gő egymást szelő és összenőtt sugárzó egye-
nesek végtelenségével van tele, melyeknek
egyike sem követi a másik haladási irányát és
ezek képezik minden tárgy számára okuk igazi
formáját.” (Valéry: Variációk.) Azt hiszem,
minden alkotó szellem Istennek tetsző tágra
nyitott szemmel figyelheti, mi történik az Al-
fán és Omegán túl, a végtelenben. Mindez
tehetség és szabadság kérdése. Hogy e két fo-
galom valaha is egy testvér lehessen, sok nagy
bűnös butítást kell elfojtanunk. Ellenforra-
dalmi diktatúrák, keresztyén egyházi diktatú-
rák, a rombolás erői uralmának megdöntésére
gondolok.

Paul Valéry és Pascal könnyed léptekkel
sétáltak ki a végtelen peremére, de nem abból
a durva félreértésből kiindulva, hogy a semmit
akarták bemutatni, hanem csak kíváncsiságból.
Mint tudjuk, Valéry egy másik végtelen után
meresztette a szemét, Pascal pedig remegett a
- 3 millió fokos hidegben.

Igaz, hogy Mondrian művészete kudarcra
van ítélve? Ezt a kérdést az új holland lakó-

Kompozíció

háztulajdonosokból kezdve a zseniális Carel N.
Visser-ig mindenki helyesen fogja megvála-
szolni: nem. Ma már csak a rombolás és a ter-
mészetutánzás szelleme van kudarcra ítélve.

Vajon hol a keresztyénség fő fekélye? Nemde
Isten a jó cselekedetekre építette ígétjét és nem
a szép szavak — gonosz cselekedetek kettős-
ségére?

Március 14-én lesz az ünnepélyes átnyújtása
az új angol bibliafordításnak a Westminster-
Abbey-ben.

Japánban 1960 folyamán 1.886.909 biblia
került eladásra. A biblia Japán legolvasottabb
könyve.

Ausztriában a magyar református lelkipász-
torok a lelkigondozói munka elősegítése érde-
kében folyóiratot indítottak „Só” címmel.

Az Egyházak Világtanácsa ma

Az Egyházak Világtanácsa az a nagyfontosságú testület, amelyben sok keresztyén egyháznak együttműködésre és egyesülésre irányuló törekvése összpontosul. Két mozgalomnak — a „For Life and Work” és a „Faith and Order” mozgalomnak az 1938. évi utrechti történelmi találkozón történt egyesüléséből keletkezett, amikor megteremtették az Egyházak Világtanácsa (World Council of Churches) nevű testületét. A háború következtében a tulajdonképeni megalakulás csak 1948-ban történhetett meg az amszterdami közgyűlés alkalmával. A szabályok értelmében a közgyűlés hat évenként egyszer jön össze. Második összejövetelét 1954-ben a Chicago melletti Evanstonban tartotta meg. A harmadikat 1960-ban kellett volna megtartani. Mivel azonban a Nemzetközi Misszió Tanácsal folytatott tárgyalások több időt vettek igénybe, mint ahogy azt előre tervezték, a közgyűlés megtartását egy évvel elhalasztották. Így most ez év november 18-tól december 6-ig tartják meg Új-Delhiben.

Ezen közgyűlések között a Világtanács ügyeit a Központi Bizottság intézi, amelynek kb. 90 tagja van, akik nagyrészt a nagy és középnagy tag egyházak képviselői — meglehetősen nagy ázsiai kontingenssel, mivel ott sok az új, ún. ifjú egyház. Múlt év augusztusában tartotta meg (az 1954-ben Evanstonban megválasztott) Központi Bizottság utolsó ülését Új-Delhi előtt. E pillanat tehát igen alkalmas arra, hogy a jelenlegi helyzetet feltárjuk és megkérdezzük: hol tart a Világtanács ma, harmadik általános közgyűlésének előestéjén? Laza összefüggésben akarjuk most a különböző problémákat megtárgyalni s tesszük ezt az egyházak belső problémáin kezdve.

A Világtanács alapja és célja

1948-ban a Világtanács a „Faith and Order” alapformuláját vette át. Ez mai formájában a következőképpen hangzik: „Az Egyházak Világtanácsa azon egyházak tanácsa, amelyek Jézus Krisztust mint Istent és Megváltót elfogadják”. A szabadabb gondolkodású egyházak és csoportok ezt a kimondottan „ortodox” jellegű szövegezést nem találták különösen vonzóknak. Néhány igen szabad gondolkodású egyház ezért nem lépett be tagként a Világtanácsba. A csatlakozott egyházak nagy többsége azonban erősen ragaszkodott ehhez a szövegezéshez. Viszont a többség részéről is megnyilvánult az utóbbi években az az óhaj, hogy az alapformulát megváltoztassák. A Norvég Lutheránus Egyház felfedezte, hogy ez az alap azonos a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége (az Y.M.C.A., magyarul: K.I.E.) 1955. évi ún. Párisi Alapjával az abban szereplő „a Szentírásnak megfelelően” kitétel nélkül. Ezért kérte a norvég egyház a szavak hozzáfűzését az alapformulához.

A Görög-Keleti Egyház, különösen a görögországi, sajnálkozását fejezte ki, hogy az Alapformulában csak Krisztus neve szerepel s nem az Atya és a Szentlélek neve is. Ugyanezt nehézményezte az inkább baloldali irányú Északamerikai Kongregacionista Egyház is, amely nem helyeselte Krisztus egyoldalú kihangsúlyozását. Mások szívesen látnák, ha az alapformula a Világtanács célkitűzéseit is magában foglalná. Sok éven át azonban úgy látszott, hogy a megváltoztatásra irányuló javaslatoknak semmi kilátásuk sincs a megvalósulásra, mivel attól félték, hogy az Alap ez esetben hitvallássá alakul, (ez pedig az egyházakra tartozik és nem az egyházak tanácsára). Az utóbbi két év során ez a felfogás hirtelen megváltozott. A Központi Bizottság ellenszavazat nélkül — csupán egy tag tartózkodott a szavazástól — fogadta el azt a tervet,

hogy az alapformulát bővítsék ki a következő szöveggel:

„Az Egyházak Világtanácsa azon egyházak tanácsa, amelyek Jézus Krisztust az Írás szerint Istenüknek és Megváltójuknak vallják és ezen az alapon közös hivatásukat együtt kívánják betölteni az egy Isten — az Atya, a Fiú és a Szentlélek, dicsőségére”.

Mint látjuk, tekintetbe vették a különböző kívánságokat. Az alapformula azonban nem jelent hitvallást. Az alapot és célkitűzést úgy kezelték, mint egy éremnek a két oldalát. „Az írás szerint” kitétel „Krisztus” után következnek és nem előtte, ahogy azt többek között a norvégiek szívesen látták volna. A Szentháromságot megemlítik, de dicsőítéssel kapcsolatosan és nem mint az igaz hitvallás megkövetelt ismertetőjelét. Elvileg nem történt változtatás az Alapformulán.

Ami az első alapformulában bennefoglatott, az újbán kifejezettebb formában áll előttünk. A baloldaltól jött kifogások így nem szaporodtak meg, de annál kevésbé oldódtak meg. Vajon e változtatás mögött egyházpolitika húzódik-e meg? Aki így vélekedik, az többet keres mindez mögött, mint ami mögötte van és elfelejti, hogy a pl. Hollandiára nézve jellemző bizonyosfokú teológiai éberség és gyanakvás ilyen formában a legtöbb tag egyháznál nincs meg. Meghallgatták a különböző kívánságokat és panaszokat és igyekeztek azokkal szemben a lehetőséghez képest előzeny magatartást tanúsítani. Viszont nem szabad elfelejteni, hogy ez még csak javaslat. Egyedül Új-Delhiben az Általános Közgyűlés határozhatja meg az új alapformulát és az is csak kétharmad többséggel. Tekintettel a Központi Bizottság határozatának szinte teljesen egyhangú voltára, erre meg is van a kilátás. Ezt előre azonban nem tudhatjuk. Azt azonban mindnyájan reméljük, hogy egy dolog semmiképpen sem fog megtörténni: hogy egy túlnyomóan nem-keresztyén vallású lakosság szemeláttára a javaslat pártolói és ellenzői teológiai vitát kezdeményeznek az alapformula fölött. Ez szerencsére semmiképpen sem felel meg a Világtanács tradíciójának és légkörének, ahogy az az elmúlt 12 év során kialakult.

Már megjegyeztük, hogy a Világtanács két áramlat összefolyásának eredménye. A „Life and Work” mindig az egyházak együttműködését tartotta szem előtt. Az egyházak egyesülésének messzebbfokú célját sok híve úgy tekinti, mint hosszú időn át gyakorlati síkon történő beható együttműködés jövőendő gyümölcsét. A „Faith and Order” éppen a másik oldalról fogta meg a dolgot. Céljával a „szerves egységet” jelölte meg, anélkül, hogy e fogalomnak eleinte sok tartalmat adott volna. Híveinek nem volt kifogásuk a gyakorlati együttműködés ellen, de többet akartak és mindenekelőtt az egyházakat elválasztó ellentétek beható tanulmányozására törekedtek. Amikor e két mozgalom a Világtanácsban egymásra talált, eleinte úgy látszott, mintha a gyorsan fejlődő gyakorlati együttműködés (menekültügy, szükségset szenvedő területek, stb.) az ellentétek tanulmányozását és az egyesülésre való törekvést teljesen háttérbe szorítaná. Idővel viszont ennek éppen az ellenkezője következett be. A gyakorlati együttműködés során ugyan a nagyobb, látható egység utáni vágy is fennmaradt, a fennálló válaszfalak viszont szintén kiütözköztek, amire sőt, mivel saját területükön újra és újra a „Faith and Order” vezetését hívták segítségül, mivel saját területükön újra és újra a megosztottság és az egyesülés problémáira bukkantak.

A „Faith and Order” azonban nem te eleget a segélyhívásnak, mert ez esetb egyházak közötti egységre egy saját kiöt kellett volna kialakítania. Az egy közötti ellentétek viszont azt hozzák r kal, hogy az egységet is külön utak különböző módon keresik. A Világ ugyan összehozhatja az egyházakat, de írhat elő számukra az egységre vonatkoz meghatározott koncepciót. Most tehát alternativa, hogy a „Faith and Order” r (amely a Világtanács egyik osztálya lett indulhat ki az egyházak egyesülését kezdeményezés.

A helyzetet még az is bonyolultabbá hogy az egyik eléggé nagy csoport abból ki, hogy tulajdonkép már maga az e működés is elegendő. Ők a helyi és or ökümenikus tanácsokat és bizonyára ma Világtanácsot is már többé kevésbé az sült egyház véleleges formájának tek hagyjuk az egyházakat saját formáikh hagyományaikhoz ragaszkodni, feltéve a többi egyházzal ökümenikus kötel együttműködnek. Ez az elgondolás, emel amerikai egyházban él, a Világtanácsot egy valamilyen a többiek fölött álló eg nak tekinti. A Világtanács azonban so akarta, hogy annak tartsák, hanem s szerényebben csak az egyházak találkozó és eszköze akart lenni, hogy az egyháza tala minél nagyobb egységbe tömörülhes. Ennek következtében a különböző irány kialakulása arra késztette a Világtan hogy pontosabban körvonalazza az szándékolt egység formáját és tartalmát, küi azonban hogy az egységnek valan határozott koncepcióját erőszakolná a ta házakra.

Az Új-Delhitől várható jóváhagyás remben tehát eddig jutottunk. A „Faith and der” nagyobb hatáskört kapott, hogy e cselekvően az egyházak mellé állhasso egyesülés keresésében. Az egységre írá munka célját újra megszövegezték. akarom az olvasót kimélni a hosszú forr tól, amelynek lényege röviden az, hogy a ható egységet kell keresünk, mégpedig sorban a helyi gyülekezetek síkján. Lát egység még nem uniformizálódás, de t egység a hitben, az igehirdetésben, keresz ben, úrvacsorában, és a tanúságtételben s és szolgálattal a külvilág felé. Ez azt je hogy a „federalistáknak” nem adtak ig A Világtanács hivatottnak érzi magát, hogy magasabb célok felé törjön, a lát egység feltételeiről azonban nem nyilat hatik. A keleti egyház ebben az esetben mondhatná: térjetele vissza a legrégebbi keleti egyház kebelébe, az anglikánok hogy el kell ismerni a püspökség apo jogutódlását, a lutheránusok követelnél egyetlen hitvallást, a szigorú reformát pedig mindennek alárendelését a biblia te tényének, stb. Arra a kérdésre még r válasz, hogy milyen döntéseket kell hozr milyen szintézist kell végrehajtani. Az házak magatartása egymással szemben a ban új hangsúlyt kapott.

Mind ezt fokozta az európai ökümen ifjuságnak ez év júliusában Lausanne megtartott konferenciája, amely szenvedé hangú felhívással fordult az egyházak hogy döntsék le végre a válaszfala amelyekre úgyszincs szükség.

Vajon valóban válaszüton van-e az i ménikus mozgalom? Sokan türelmetlen nek, mert míg az egység jelszavát minde felvetették, addig — legalább itt Európába ebben az irányban még alig történt val A türelmetlenség maga azonban rossz ta csadó. Aki türelmetlen, az könnyen lebec az nehézségeket és ezáltal rövidzárlatot i

(folytatás a 6. olda

Párizsi esték

Itt mondják, hogy Párizs „már nem olyan régi”. Kevesebb a romantika. Nem igen már az utcákon azokat a mulatságos és inem használhatatlan háború előtti autók-elleket, amelyek tíz évvel ezelőtt még hoztunk a város képéhez és szépségéhez. Emberek korábban fekszenek le és éjjel felé. Parnasse és Pigalle kivételével már kihalt az utcák. 1945—48 már legenda, „régi szép”, melyről noszalgiaival és irigységgel él a még mindig kötelességszerűen Párizs-arándokló-nemzetközi bohém-sereg. Molyabb, szolidabb lett volna-e francia? Csak gazdagabb? A választ nem tudom. Biztos, hogy Párizs még mindig a legjobb szellemi központ a világon, az a város, a szellemi élet a legélénkebb. Közel 300, 70 színház, számos koncert- és előadóté- várja minden este a közönséget. És nem a várja, rendszerint még hónapokkal a utató után is megtelik a terem; a párizsi — hagyomány ez — hozzászókot ahhoz, hogy rázba járjon.

mostani színházi évad a szakértők szerint túl különös. Unatkozásról azonban szó lehet; alig van az embernek ideje arra, egy közepes szezon minden jó darabját nézze. Nézzük meg hát, mit játszanak a színházak? Játsszák Montherlant legúj- darabját, azét a Montherlantét, aki hivatan már évekkal ezelőtt búcsút mondott a ráznak, de újból meg újból enged azóta a tésnek. Ez alkalommal azonban jobban volna, ha nem enged neki: a darab szó- as, hideg és unalmas. Témáját megint a yol történelemből meríti, de hiányzik be- az élet, a szenvedély; hosszú világnézeti : nem elegendő ahhoz, hogy a színpadot egész este betöltsék. — Sikkerrel játszzák goise Sagan, a nem nagyon rossz de na- népszerű író első színdarabját. Egy dol- itt is mindjárt az első kísérlettel bebizo- ttt: ért a műfaj technikájához. — Idén is anak André Roussin-darabot, a különös olna, ha nem játszanának. Roussin ter- ny, szellemes, felületlen, pikáns, ami bőven ahhoz, hogy darabjait évekkal játszzák és ldön is nagy sikere legyen, de túl kevés ah- hogy a kritika helyet biztosítson neki az halhatatlanság Pantheonjában. Abban semmi különös, hogy Jean Anouilh-tól is anak nagy sikerrel egy darabot, Thomas et, a vértanú canterbury érsekről. Anouilh utatása érdekes: modern, kissé avant- e írónak hatott eleinte, később azonban : nagyobb sikere volt, egyre többet írt, i könnyen, olyan rutinosan, hogy a fran- ritika már nem veszi egészen komolyan. i irodalmi kritika íratlan törvényei szerint nyedség, a rutin rossz pont; gyanús az az aki nem ír nehézkes, érthetetlen mon- sat. Külföldön persze ezt még nem min- tt tudják; azt hiszik, hogy a világos stílus, echnika még ma is francia erény, és Jean ilht a legnagyobb élő francia drámaíró- artják.

izsban közben pedig már más a divat; ant-garde másutt keresi táplálékát. Fel- ték például Dürrenmattot és Frischt, a vájci drámaíró. Bennem, javíthatatlan ldiben, ez a svájci-német modernség fran- zínpadon vegyes érzelmeket váltott ki. tországban talán megszerettem volna; itt léz, darabos humor, a súlyosan, vastagon, zenőtiszor aláhúzott allegória zavart. — gy divat azonban még mindig Ionesco és t. Ionesco első darabját, „A kopasz énekes- már öt éve játszzák Párizs egyik leg-) színházában, miközben legújabb darab-

Emil Nolde: Bevonulás Jeruzsálembe

ja, „Az orrszarvú” már szintén egy éve fut Pá- rixs egyik legnagyobb, állami színházában. Er- demes egy pillantást vetni arra az útra, melyet Ionesco időközben bejárt. „A kopasz énekesnő” kegyetlen, romboló szatíra, sőt: szatíra hat- ványra emelve. Nemcsak tartalma rombol, ha- nem a szerkezete is: meghazudtolja a drama- turgia hagyományos törvényeit. Egységes és folytatolagos cselekménye, mely lebilincselné a nézőt, nincsen. És mégis sikere volt a darabnak, mely ijesztő és mulatságos, kétségbeejtő és szórakoztató egyaránt. Utólag azonban kide- rült, hogy „A kopasz énekesnő” egyedülálló vir- tuózmutatvány; a műfajt sem Ionesco, sem utánczó nem voltak képesek kiépíteni, tovább- fejleszteni. Későbbi darabjaiban csak önmagát utánozta más szavakkal. Két-három évvel eze- lőtt azután Ionesco szakított múltjával: ami eddig cél volt, eszköz lett. Két legutolsó darab- jának van központi cselekménye, s az abszurd viccek, az egész tipikusan ionescói technika alá van rendelve a cselekmények. És ennek a két utolsó darabnak nemcsak cselekménye, hanem erkölcsi mondanivalója is van: a szabad egyén tiltakozik bennük, a szabadság és az igazság nevében, a megalkuvásra hajló közösség min- dent elnyomó uniformizmusa ellen. — Ionesco írói pályafutásából ezek után mintha azt a következtetést lehetne levonni, hogy a szín- padnak vannak bizonyos „örök” törvényei, melyek ellen a fellázadás lehet hasznos és felüdítő ugyan, de tartós nem.

Hosszan kellene beszélni Brecht-ről is, a né- met kommunista drámaíróról. Az ő hatása ta- lán még nagyobb, ő még „divatosabb” Iones- conál is. Brecht drámatechnikai felfogásait, melyek érdekesek ugyan, de erősen vitathatóak, külön cikkben kellene elemezni. A francia- országi Brecht-kultusszal kapcsolatban annyit mindenesetre megjegyezhetünk, hogy ennek po- litikai okai is vannak: a francia nem-kommu- nisták is szeretnek az „objektivitás” jelmezében

tetszelegni, és kapva kapnak az alkalmon, ha ezt valami vasfüggöny mögötti művészeti meg- nyilvánulással kapcsolatban demonstrálhat- ják. Mindez persze mitsem változtat Brecht jelentőségén, akinek sikerült új technikai ala- pokon, elkötelezett, — jó és rossz értelemben egyaránt — „pártos” drámaírodalmat terem- tenie.

Sem Brecht, sem Ionesco nem új divat ter- mészetesen. Az évad eddig nem avatott jelen- tős új drámaíró. Volt viszont egy pár érdekes felújítás, klasszikus daraboknak modern mód- szerekkel való felújítása. Ezek a „modern” felújítások nagyon divatosak, de sok vitát vál- tanak ki: ízléstelenség-e vagy pedig stílus- keverésnek egy megengedett formája az, ha klasszikus szövegeket modern mozdulatokkal, modern zenével, modern rendezésben játszunk? A kérdés elég meddő: a jazzt, a primitív művé- szetet elfogadjuk, pedig hát az is betörés vol az európai kultúrába. És végeredményben minden felújítás stíluskeverés.

„Turcaret”-t, ezt a 18. század eleji vígjátékot most Duke Ellington jazz-zeneszerző zenéjével játszzák; Corneille Rodogune című, kevésbé ismert véres tragédiájának szereplői pedig, a rendező akaratából, úgy mozognak a szín- padon, félmeztelenül, fájó sárga megvilágítás- ban, mint valami megdicsőült, stilizált huli- gánok. — A legeggyöntetűbb, legvitathatat- lanabb sikere a szofokleszi Antigone felújításá- nak van. A hangok, a zene, a játék olyan har- mónikusan különböznek egymástól és állnak össze, hogy ez a darab már-már felidézi a szín- játszás vallásos eredetét. A kórus szomorúan lírai, rendkívül fegyelmezett hangja ritmikusan váltakozik az egészen más tónusban folyó drámai dialógusokkal. Annak, aki csak pár napig van Párizsban és nincs sok ideje a szín- házlátogatásra, ezt a tökéletes előadást külö- nösen figyelmébe ajánlom.

K. V. A.

(folytatás az 4. oldalról)

het fel. Aki azonban még annyira ragaszkodik saját egyházának hagyományaihoz és formájához, hogy nem vágyik arra a pillanatra, amikor az feláldozza magát, hogy tágabb formában ujjaszülethessen, az az 1960. évi határozatok után inkább ne beszéljen többé ökumenikus mozgalomról.

★

Eddig a figyelmet elsősorban a Világtanács egységcéljairól szóló vitákra és az új és élesebb fogalmazásra összpontosítottuk, amelyhez eddig eljutottunk. A továbbiakban egészen más módon akarjuk a Világtanács helyzetét megvilágítani, mégpedig azért, hogy vázoljuk magatartását a keretébe tartozó és azokon kívülálló egyházakhoz és csoportokhoz. A Világtanács túlnyomó többségében protestáns egyházakból áll, amelyek az összes különbségek ellenére sok alapvető ponton egységes felfogást vallanak. Az ökumenikus gondolkodás és cselekvés e kereten belül még eléggé könnyű, ha szembeállítjuk a félig protestáns és félig katolikus anglikán egyházzal szembeni magatartással. Az ökumenizmus legnagyobb erőpróbája az elmúlt 12 év alatt azonban mégis a többségnek a görögkeleti egyházzal szembeni magatartása volt.

A keleti Egyház

Ezt az egyházat eddig főleg Görögország és az északamerikai orosz emigráns egyház képviselte. Ez az egyház magát az egyetlen igaz egyháznak tekintti, amelyhez a protestánsoknak és a római katolikusoknak vissza kell térniük. A Világtanácsnak sokkal messzebbmenő és határozottabb állásfoglalásai lehetnek volna, ha nem kellett volna minduntalan számolnia a keleti egyház eltérő felfogásával. Ezen kár volna sajnálkozni. Olyan ökumenikus mozgalomnak semmi értelme sem volna, amely csak olyan csoportokra terjedne ki, amelyeknek sok tekintetben közös a felfogásuk.

A keleti egyház kezdetben kellemetlen és gyanakvó tárgyalófél volt. Attól félt, hogy álláspontja és igényei nem kapják meg az őket megillető helyet a protestáns egyházak közepe. A feszültség enyhülése nem teológiai sikon, hanem „diakonális” sikon következett be. A keleti ortodox vallású menekülteknek nyújtott hatalmas támogatás, a földrengés sújtotta Görögországnak nyújtott segítség, de főleg a konstantinápolyi patriárkának és az elpusztított isztanbuli görög városrész felépítésére nyújtott segély (a Ciprus miatti török dühroham következménye pár évvel ezelőtt) változtatták meg a keleti egyház hangulatát.

Ez az egyház mindig nagy súlyt helyezett a felebaráti szeretetre és a könyörületességre s jóleső érzés volt számára, hogy ebben éppen a protestáns egyházak jártak elől. Valahonnan azonban újból ellenszél kerekedett fel.

A keleti egyház megdöbben azon, hogy a Világtanács a Nemzetközi Missziói Tanácsot fel akarja venni tagjai sorába. A „misszió” szónak ott nem volt jó csengése. Arra a sok, főleg angolszász missziós társulatra gondoltak, amelyek a Közelkeleten megtelepedtek és a mohamedán hitről megtérők hiányában a keleti egyházból igyekeztek híveket toborozni. Innen van az, hogy a keletiek fülében a misszió szó egyértelmű a más keresztyén egyházak körében való térítgetéssel, amit a nyugati szójárás prozelitizmusnak nevez. A Nemzetközi Missziói Tanács felvétele szemükben a prozelitizmus szentesítését jelentette volna s ezenkívül a Világtanácsnak teljesen protestáns jellegűvé válását. A többséget ez a változás nem térítette el szándékától, azonban mégis vizsgálatot indított „a keresztyén hitvallás, a prozelitizmus és a szabad vallásgyakorlat” címén. Ez a vizsgálat nemrég fejeződött be és azt eredményezte, hogy pontos határvonalat húztak a vallási meggyőződés alapján történt áttérés és a híveket szaporító térítgetés között. A keleti egyház

erre elejtette ellenállását a Nemzetközi Missziói Tanács felvétele ellen. A Központi Bizottságnak 1959-ben Rodoszon (görögkeleti területen) tartott ülésezése is újra megszilárdította a kapcsolatot. Úgy látszik, hogy ezzel a kritikus időszak lezárult. Ez azonban csak a kezdetnek a befejezését jelenti. Csak mostantól kezdve tárgyalhatnak a keletiek és protestánsok feszültségmentes légkörben.

Oroszország

Nem szabad elfelejtenünk, hogy még csak azok a keleti egyházak csatlakoztak a Világtanácshoz, amelyek a konstantinápolyi patriárka fennhatósága alá tartoznak, ill. akik a vasfüggönyön innen élnek. A másik egyház a moszkvai patriárka vezetésével eleinte elutasító magatartást tanúsított a Világtanáccsal szemben, mivel azt „kapitalistának” és „imperialistának” minősítette. A kívülálló szemlélő sok évig teljes joggal úgy vélekedhetett, hogy az Orosz Ortodox Egyház megnyilatkozásait teljességükben a szovjetrendszer inspirálja.

Amikor a hrucsovi „enyhülés” bekövetkezett (1955) a nyilatkozatok kissé előzékenyebbek lettek. Ezen senki sem csodálkozott. Nagyon figyelemreméltó azonban az a körülmény, hogy az orosz egyház pozitív magatartása a Világtanáccsal szemben azóta, a megszakadt csúcskonferencia és az U-2-eset ellenére is, állandó javulást mutat. 1958 óta a közelebbi érintkezés során kitűnt, hogy az Orosz Ortodox Egyház gyanakvása inkább ortodox, mint orosz jellegű. Nem szabad elfelejtenünk, hogy 1917-ben Nyugattal a teológiai kapcsolat is megszakadt és ennek folytán az orosz vezetők azt gondolták, hogy Nyugaton még mindig az első világháború előtti német teológiai liberalizmus uralkodik. A közelebbi ismerkedés azonban eloszlatta a kétoldali gyanakvást és az egyházi Oroszország látogatói mély tisztelet töltötte el az erőteljes hitélet láttán, amelyet az orosz egyház több mint 20 millió nyilvános tagjával és a szintén néhány millió hívőt számláló baptista egyház tanúsít.

Az elmúlt nyáron megfigyelőként 18 orosz megbízott érkezett a különböző ökumenikus konferenciákra Európába. Úgy látszik, mintha az orosz egyház szívesen lépne be a Világtanácsba. Valószínűleg az tartja még ettől vissza, hogy aligha rendelkezik olyan képviselőkkel, akik kellő nyelvi és teológiai felkészültséggel rendelkeznek; s talán attól való félelme is, hogy hivatalos tagságát az állam újra propagandista célokra használja majd fel.

A Római Katolikus Egyház

A római katolikus egyház XI. Piusz pápa idején élesen kikelt az akkori ökumenikus mozgalom ellen. Ez az elutasítás később enyhült. Eddig azonban a római katolikus egyházat (nem úgy mint a keleti egyház esetében) az a követelménye tartotta vissza a Világtanácstól, hogy csak ő az egyedül igaz egyház. A megalakulás óta azonban számos katolikus, főleg nyugateurópai róm. kat. teológus kíséri nagy felkészültséggel és megértéssel a fejlődést. XXIII. János pápa fellépése és egy színter meghirdetése a róm. kat. táborban az ökumenizmus híveit mindenütt kicsalta rejtékhelyeikből. A vatikáni bürokrácia erre a fordulatra nem volt felkészülve. Most tehát zavaros időszak következett. Arról volt pld. szó, hogy 1959-ben Rodoszon a Vatikán részéről két megfigyelő látogatja meg a Központi Bizottság ülését, helyettük azonban nyolcan jelentkeztek a genfi titkárságon! E kapcsolatok felvételére Rómának akkor még nem volt külön szerve. Ebben most változás állott be. A Vatikánban titkárságot szerveztek az ökumenikus ügyek vitelére. A holland származású warmondí Willebrands professzort nevezték ki titkárnak. Most már a Vatikánnak is megvan a maga ökumenikus „hivatali címe”. Mindez még csak szerény kezdet. Az egyháztörténet tükrében azonban igen nagy esemény. Most már csak a fejlődést kell kívárnunk. Az

a veszély sincs kizárva, hogy a róm. úttörőkkel való érintkezés meg fog nehezekedni és a kapcsolat hierarchikus útra terelődik. Vajon ez esetben Róma és Genf, mint két hatalmi tömb, valamilyen koegzisztens kezdenek-e? Ha jól látom, a Világtanács kapcsolatot elsősorban arra akarja fenntartani, hogy a túlnyomórészt katolikus országokban elnyomott kisebbségek úgy kezdjen tárgyalásokat.

Számos keletnémetországi, csehszlov magyarországi és lengyelországi lutherán református egyház is tagja a Világtanácsnak. A Központi Tanácsban a magatartás ez a többség között gyakran, főleg a megválasztás után, igen feszült volt. Kifogás hogy nyugati és nem keresztyén szelleme gondolkozunk, mi pedig azt nehezményeztük, hogy ők a kommunista kormányok póhaladnak. Van azonban kivétel: a keleti egyházak mindig a benső szabadság bennünk. A többiek többé-kevésbé mindig mondanak olyasmit, amivel mányait kielégíthetik. Ezekről azonban sanként már nem beszélünk. Keleten az házi vezetők nagyon nehéz terheket viselnek és el vannak fáradva. Az a törekvésük, keresztyén létüket a legnagyobb elnyomás dacára is fenntarthassák. Nagyon nagy segítség érzik annak, hogy a nyugati egyház fenntartsák a testvéri kapcsolatot. Némi kormány már azon a ponton volt, hogy érintkezést teljesen betiltsa. Most azo, hogy Oroszország éppen az ellenkező követeli, ezek a tervek szerencsére nyugos Mindezek tudatában nem akarunk bírálni jósolni. Testvéri érdeklődés és alacsonyabbrendűségben segíthetünk rajtuk. Őket életben tartja, az többek között tudat, hogy egy egész világegyház együtt szenvedéseikkel és hogy ők mindnyájan helyett állanak őrt a legnehezebb posztok (Het Vaderland.)

Jöjjetek

Keresztyén havi lap.

Szellemi fórum.

Szerkesztőbizottság:

Kibédi Varga Áron, Soós Bálint

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2., Hollandia.

Postai csekk számla száma: 316430,

Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht,

Hollandia.

Minden cikkért szerzője felel.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Évi előfizetési díj: Anglia: 10,— sh., Argentína: 90 peso, Ausztrália: 12,— s. Ausztria: 35,— Sch., Belgium és Luxemburg: 5,— gld., Kanada: 1,50 burg: 65,— fr., Franciaország: 700,— f Svédország: 5,50 DM., Svájc: 6,— f Svédország: 7,— Kr., Uruguay: 13 pes U.S.A.: 1,50 \$.

Fellevi előfizetési díj a fenti összegek fele.

Megrendelhető:

Anglia: Benedek Márton, 17, St. Dunstons Rd., Lond W. 6. ● Argentína és Uruguay: C. A. Besenyi, Oigado 1155, Adrogue F.C.N.G.R., Prov. Buenos Aires ● Ausztrália: Csörz György, 311 Merrylands Merryland, N.S.W.; Domahidy András, 142 Townsend Rd., Subiaco, W. A. ● Ausztria: Vör Zoltán, Wf XXII. Maurichg. 18-20. ● Hollandia: Postbus 71 Amsterdam-Z. 2. Postai csekk számla száma: 3164 Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht. ● Svájc: Szal Mittlerestr. 24, Basel. ● Svédország: Z. Balogh, Pobox 17, Vällingby 1. ● U.S.A.: Kolosváry Sándor Buffalo 9., N.Y., P.O.B. 54. Más országokból szívkedjenek olvasóink közvetlenül a kiadóhivatal fordulni.